

PRACA W GRUPIE

Wprowadzenie od 1 września 2010 roku obowiązkowego projektu edukacyjnego w gimnazjum sprawiło, że w szkołach, na większą niż dotąd skalę, uczniowie pracują zespołowo. Bowiern według definicji zawartej w Rozporządzeniu MEN z 20 sierpnia 2010 roku, „projekt edukacyjny jest **zespołowym**, planowym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu, z zastosowaniem różnorodnych metod”. Oznacza to większy nacisk na uczenie ich umiejętności pracy w grupie, która niezwykle przydaje się w dorosłym życiu.

Dlaczego grupa jest ważna?

1. Grupy są wszędzie – każdy uczeń będzie miał z nimi do czynienia: w pracy, na kursach, w organizacjach, w których będzie działał...
2. Grupa daje jednostce: poczucie bezpieczeństwa, wsparcie, rozwój.
3. Ludzie potrzebują: przynależności, uznania, poczucia godności, przyjaźni.

Dobrze funkcjonujący zespół to taki, który:

- Ma jasny, realny cel (wie, dokąd zmierza) – zadania i cele były wspólnie omawiane, toteż członkowie zespołu dobrze je rozumieją i akceptują.
- Efektywnie wykorzystuje swoje zasoby – zdiagnozowano mocne i słabe strony zespołu, członkowie mają możliwość swobodnego wyrażania swych odczuć, preferencji i zgłaszania pomysłów.
- Dobrze się komunikuje – członkowie zespołu słuchają się wzajemnie, istnieje dobry przepływ informacji.
- Przygotowuje plany realizacji celów – podejmowane działania są wyraźnie przydzielone i akceptowane.
- Stosuje doraźne strategie, jeśli zajdzie taka potrzeba – elastycznie reaguje, gdy sytuacja tego wymaga.
- Wierzy w swoje możliwości – dominuje pozytywne myślenie i wiara w sukces.
- Rozwiązuje konflikty – uważa ich występowanie za coś naturalnego, traktuje niezgodę, różnice zdań jako nieodłączne cechy funkcjonowania zespołu.

- Podejmuje większość decyzji na drodze konsensusu – formalne głosowania są ograniczone do niezbędnego minimum.
- Nie jest zdominowany – przez lidera ani przez inną osobę.
- Sprawdza osiągnięte postępy.
- Ma zaufanie do swoich członków.
- Dbą o dobre relacje z otoczeniem.
- Pracuje w serdecznej, przyjaznej atmosferze.

Czynniki wpływające na efektywność grupy:

1. Potrzeby zadania – wspólny cel akceptowany przez wszystkich.
2. Potrzeby grupy – wszyscy członkowie muszą podążać w jednym kierunku.
3. Potrzeby jednostek – członkowie muszą akceptować wkład, jaki każdy z nich wnosi.

Każdy zespół przechodzi przez kilka etapów:

- **FORMOWANIA:** każdy uczeń ma jakieś wyobrażenie, na czym będzie polegał jego wkład w pracę, czym się zajmie. Zespół zweryfikuje oczekiwania jednostki. Są jednak pozytywne strony tego etapu: mamy możliwość przetestowania oczekiwań, zorientowania się, jakie zachowania i postawy są akceptowane przez grupę.
- **BURZY I KONFLIKTÓW:** to walka o wymarzone pozycje w grupie, krytycyzm w stosunku do innych, ciągłe konfrontacje i spięcia między członkami zespołu.
- **UNORMOWANIA SIĘ SYTUACJI:** dochodzimy do kompromisu. Role zostały przydzielone.
- **REALIZACJI CELÓW:** wysiłek z walki o swoje jest kierowany na osiągnięcie wspólnego celu.
- **LIKWIDACJI:** jeśli zespół został powołany do wykonania określonego zadania, zostaje rozwiązany. Często jednak pozostają więzi, uczucia sympatii i sentyment.

Zasady pracy grupowej:

- Wszyscy mamy równe prawa.
- Słuchajmy innych.

- Uzgadniajmy, a nie uśredniajmy.
- Szukajmy mocnych stron partnerów.
- Jeśli nie musimy, nie krytykujmy.
- Liczy się praca wszystkich.
- Dbajmy o atmosferę pracy w grupie.
- Mówmy, jeśli chcemy, by inni uwzględnili nasze zdanie.
- Bądźmy życzliwi, uśmiechajmy się.
- Ceńmy własne pomysły i doceniajmy pomysły innych.
- Kontrolujmy czas.

Zalety pracy zespołowej:

- Możliwość nawiązania nowych kontaktów.
- Więcej pomysłów (co kila głów to nie jedna).
- Możliwość dzielenia się pomysłami i wyłapywania najlepszych.
- Wzajemna pomoc.
- Duża wydajność.
- Wyzwalanie kreatywności.
- Nauka społecznych zachowań i demokracji.
- Bardziej trafne decyzje – mogą one być przedyskutowane i przemyślane.
- Pełniejsze wykorzystanie zdolności i kompetencji członków zespołu.
- Szansa na ujawnienie nieznanych (nieuświadomionych) cech i umiejętności poszczególnych jednostek.
- Zjawisko synergii – efekt zorganizowanej pracy zespołowej jest wyższy niż suma efektów działań indywidualnych.
- Duża szansa na przyjęcie przez każdego członka zespołu odpowiedzialności za wykonanie zadania – większa identyfikacja z zadaniem.
- Zaspokojenie potrzeby przynależności (jednej z podstawowych potrzeb człowieka) zwiększa motywację do pracy.
- Zespół może wykonać większą pracę niż jednostka.
- Zespół daje siłę do realizacji trudnych zadań.

- Wzrastają zdolności przystosowawcze uczniów – w każdym zespole, w którym przyjdzie im pracować, mogą mieć nieco inne obowiązki i kompetencje, odgrywać inną rolę w grupie (elastyczność).

Wady pracy zespołowej:

- Ryzyko dominacji silniejszych jednostek.
- Sporo czasu i energii zabiera usprawnianie komunikacji i dbanie o relacje międzyludzkie.
- Część osób może nie odnajdywać się w pracy zespołowej (indywidualiści) – mogą pracować mniej wydajnie, prezentować zachowania utrudniające pracę zespołową, wchodzić w niekorzystne dla nich role grupowe.
- Trudności z uzyskaniem szybkiego tempa wykonywania zadań, uciążliwa i nieefektywna koordynacja działań zespołu.
- Ryzyko niesprawiedliwego nagradzania i niezasłużonej krytyki – najbardziej zaangażowani często wysłuchują najwięcej krytycznych uwag.
- Uczenie się działań pozorowanych (czyli jak sprawiać wrażenie, że coś się robi, gdy tak naprawdę nie robi się nic).
- Myślenie grupowe (syndrom ogłupienia grupowego) – bardziej liczy się dążenie do zachowania spójności i solidarności grupy niż realia i fakty, co prowadzi do gorszych decyzji.
- Syndrom decyzji grupowych – decyzje podejmowane grupowo są często obciążone większym błędem niż decyzje indywidualne.
- Ludzie pracujący w grupach podejmują często znacznie mniejszy wysiłek niż ten, który włożyliby w indywidualną pracę.
- Rozproszona odpowiedzialność – w grupie łatwo się „schować” i przeczekać okres najbardziej intensywnej pracy, nie kiwając palcem.
- Ryzyko ograniczania swobody wypowiedzi – niektórzy boją się proponować zbyt śmiałe rozwiązania, inni nie chcą forsować własnego zdania, jeszcze inni zgadzają się z większością w imię dobrej sprawy, czyli jak najszybszego zakończenia sporów.
- Ryzyko równania w dół – najlepsi nie chcą się wybijać ponad przeciętną w obawie, że przypadną im nowe obowiązki, najzdolniejsi ukrywają się z tym, najbardziej doświadczeni dość niechętnie dzielą się swym doświadczeniem. Ci, którzy się wyłamują – czyli są nadaktywni – są posądzeni o niekoleżeńskość i zmuszani do wolniejszej pracy.

- Dążenie do jedności często hamuje racjonalne podejmowanie decyzji – członkowie zespołu okazują swoje zaangażowanie i entuzjazm dla projektu poprzez brak krytycyzmu wobec proponowanych rozwiązań.

Lista kontrolna przydatna w pracy grupowej:

Zadania

- Czy cele są jasno sprecyzowane?
- Czy uzgodnione są sposoby ich osiągnięcia?
- Czy mamy odpowiednie zasoby?
- Czy mamy kryteria sukcesu?

Zespół

- Czy wszyscy mają poczucie celu?
- Czy istnieje sprzyjająca atmosfera?
- Czy istnieje poczucie wspólnego osiągnięcia celu?

Jednostki

- Czy każdy jest akceptowany?
- Czy każdy może coś wnieść do zespołu?
- Czy każdy czuje się częścią zespołu?
- Czy każdy czuje się doceniony przez innych?